

OUTI RATAMÄKI

Päätoimittaja

Jälki-lehden kolmas numero jatkaa samalla monitieteisellä linjalla kuin edeltävät numerot. Monitieteisyys on *Jäljen* rikkaus. Se tekee lehden toimittamisesta hyvällä ja opettavaisella tavalla haastavaa. Myös lukijalle monitieteisyys tarjoaa mahdollisuuden. Lehdessä julkaistuja tekstejä voi toki lukea erillisinä kokonaisuuksina, mutta paremman lukukokemuksen saa, kun lukee eri tekstit yhdessä, toinen toistaan heijastellen.

Erytisen iloinen olen siitä, että toiset lehden teksteistä kuljettavat lukijan ajallisesti kaukasiin tapahtumiin ja toiset taas pureutuvat tiukasti juuri tämän hetken haasteisiin. Tutkimusten eläinlähtöinen kysymyksenasettelu paljastaa ihmis-eläin-suhteiden samankaltaisuuden eri aikoina. Itselleni tämä havainto ei ole ollut suinkaan masentava. Ennemmin se on auttanut entistä vahvemmin hahmottamaan, kuinka vallitsevat ihmis-eläin-suhteet tai eläinkäsitykset kumpuavat yhtä lailla tulkinnoista kuin materiaalisista olosuhteista. Siinä havainnossa on muutoksen mahdollisuus. Yhtenä modernin eläintutkimuksen metodologiana, jos näin voisi sanoa, onkin ihmis-eläin-suhteiden uudelleentulkinta. Uudelleentulkinta siirtää rajoja. Ei vain nykyisiä ja tulevia vaan myös menneitä: raja ei ehkä olekaan kulkenut siinä, missä luulimme sen kulkeneen. Eikä eläimen paikka olekaan ollut siinä, missä luulimme sen olleen.

Timo Tekoniemen artikkeli *Gilhamesh*-eepoksen eläintematiikasta on tyypillinen esimerkki siitä, kuinka maailmankuva tai käsitys kulttuurista muuttuu, kun vain katsomme toisin. Myös Pauliina Raution teksti lajirajoja ylittävistä yhteyksistä houkuttaa katsomaan toisin. Raution pohdinta kumpuaa eläimen lähellä olemisesta; yhdessä tekemisestä ja kokemisesta, kuuntelemisesta, valkosipulille haisevan hengityksen havainnoimisesta. Kirjoituksessa esiintyvät linnut Pietari ja Otto eivät ole vain havainnoinnin kohteita, he ovat kanssakirjoittajia ja -ajatteliijoita, tekstin tuottajia. Olisikohan meidän pitänyt lisätä heidän nimensä kirjoittajiin? (Olen nähnyt vähemmälläkin ansioilla niin tehdyn.) Kuten Raution teksti, myös Lynda Birken analyysi hevosen ja sen käsittelijän vuorovaikutuksesta korostaa kehollisuutta, yhteisten rytmien ja kohtaamisten merkitystä ihmis-eläin-suhteiden tulkinnoissa. Uudelleentulkinnan menetelmät ovatkin usein myös aistimuksellisia.

Käsillä olevassa numerossa useat tekstit haastavat pohtimaan ja kyseenalaistamaan luonnontieteen luomia ja ylläpitämiä rajoja, jotka määrittävät eläimen ja ihmisen

välistä suhdetta. Pauliinan tekstin ohella Annika Lonkilan artikkeli genomitiedon kaupallistamisesta sekä Markku Oksasen ja Timo Vuorisalon artikkeli sukupuutosta ”palaletettujen” lajien villeydestä muistuttavat luonnontieteen luomien kategorioiden häilyvyydestä ja sopimuksenvaraisuudesta, ihmistoiminnan ja muun luonnon yhtenäistymisestä. Nämä tekstit ovat osa paradigman muutosta, jonka myötä myös muut kuin luonnontieteen tarpeista lähtevät tavat hahmottaa eläin suhteessa ihmiseen yleistyvät.